

ابوالفداء و معجم المطبوعات - العربية و بنية الرواة و الكامل]

۲۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۱۹۸

خط: نسخ، کا: محمد علی، تا: ۱۲ رمضان ۱۲۹۰ق، به کوشش آخوند ملا محمد شفیح صدر سروسناتی برای مقرب الخاقان حاجی میرزا صادق خان سرتیب افواج قراچه داغی؛ افتادگی: آغاز؛ مجلد: کاغذ؛ فرنگی، جلد: رویه ساغری سیاه، ۲۹۶گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۴/۶×۲۱/۲سم [ف: ۱-۲۲۶]

۲۲. تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه: ۶۵

خط: نسخ، بی کا، تا: ۱۲۹۵ق، به فرموده امیرزاده اعظم؛ برای چاپ سنگی، با خط عسلی قاجار در آغاز [نشریه: ۶-۶۴۴]

۲۳. اصفهان؛ جابری انصاری؛ شماره نسخه: ۳۷

خط: نستعلیق، کا: میرزا علی انصاری، تا: رمضان ۱۳۰۰ق [نشریه: ۶-۵۹۶]

۲۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۲۲۷

آغاز: اقطع الدهر بالندانی الکرام xx و رکوب الهوی و شرب المدام؛ انجام: لبتک اذا لم تکن بقیت لنا xx لم یبق روح یحوطها بدن

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج زرد، ۵۶گ، اندازه: ۱۵×۲۴سم [ف: ۲۵-۲۲۸]

۲۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۴۷۹

آغاز: بسمله، الحمد لله الذی انطق بالفصاحة لسان من اراد و جعل العرب العربا ذوی البلاغة خیر العباد؛ انجام: منعم اخاکم عقبه و هو اھص و خلاتموه ان یدوق من العذب ...

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج مشکلی، ۱۷۹گ، ۱۷ و ۱۹ سطر (۱۲-۱۴/۵×۲۱/۵) [ف: ۱۹-۹۳]

۲۶. تهران؛ فرهاد معتمد؛ شماره نسخه: ۱۴۱

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ مجلد: نسخه را حاجی میرزا صادق خان فرزند میرزا جعفر مشیرالدوله در ۸ ربیع الثانی ۱۲۸۸ به فرهاد میرزا بخشیده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۶×۲۲/۵سم [نشریه: ۳-۱۷۸]

۲۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۳۲۲

بی کا، بی تا؛ در ضمن مجموعه آمده؛ ۵ص (۴۰-۴۴) [ف: ۱۰-۱۰۰۷]

● دیوان ابیوردی / شعر عربی

d.-ul abīwardī

ابیوردی، محمد بن احمد، - ۵۵۷ قمری

abīwardī, mohammad ebn-e ahmad (- 1163)

گفته می‌شود که دیوانش را به چند قسم «عراقیات، نجدیات، وجدیات» و غیره تقسیم نموده است.

چاپ: دمشق، مجمع اللغة العربية، محقق: عمر الاسعد، چاپ اول، ۶۸۰ص، ۱۳۹۳ق.

[کشف الظنون ۷۴/۱؛ رجوع نمائید بمعجم الادباء و ابن خلکان و تاریخ

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۴۵

آغاز: ان احق ما تصرف الیه الهمم و تنهز فرص الامکان و این قسمت موسوم به نجدیات است شامل مقطعات؛ خط: نسخ، بی کا، تا: ۶۶۰ق؛ محشی به معانی لغات و تراکیب نحویه، در آخر کتاب یک صفحه سماع به خط ابوسعید احمد بن مسعود بن مفتی بخاری ملحوظ می‌شود که در ۶۶۳ به ابوحامد محمود بن محمد مکی خجندی اجازت داده عراقیات و نجدیات ابیوردی را بدان گونه که نزد وی خوانده از وی روایت کند و شرایط اهل نقل را بجای آرد؛ کاغذ: شکری ضخیم، ۵۵گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۶×۲۰سم [ف: ۲-۲۰۵]

۲. شیواز؛ بنیاد فارس‌شناسی؛ شماره نسخه: ۲۴

آغاز: بسمله. مقدری نه بالت بقدرت مطلق xx کند بشکل بخاری چو گنبد ازرق / نه خشت و رشته معمار طارم هستی xx نه چوب و تیشه نجار را در آن رونق؛ انجام: تمت الكتاب بعون الملك الوهاب فی عشر آخر شهر ذوالحجّة الحرام سنة سبع عشر و الف من الهجرة النبوية عليه الف الف صلوة و الف الف تحية كتبه العبد الفقير المتعطش بزلال رحمة الله الملك اللطيف ابن ميرزاجان بديع الزمان الشريف غفرله تم تم تم خط: نستعلیق، کا: بديع الزمان الشريف بن ميرزا جان، تا: ذیحجه ۱۰۷۱ق؛ دستخطی از سالار الدین میرزا ملقب به کیخسرو میرزا در سال ۱۳۲۷؛ جلد: تیماج سرخ، ۳۱۸گ، ۲۱ سطر (۷×۱۶)، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۴۲-]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۱۶۵/۱۳

آغاز: اعد نظراً هل صادف الحی نهدماً xx و قد وشحت ارجاءه الروض اغيدا / جلا الأفحوان النضر ثغرا مفلجاً xx به و الشقیق الغض خدا مورد؛ انجام: و لو قضی بالذی باد الانام به xx لم یلف بعدی شمل المجد مجتمعا / فالله أسأل عمراً کلما بلغت xx هدی القروح سنوه فرلی جذعا

قصیده‌ای است که شاعر در مدح سلطان محمد بن ملک شاه سروده است. کاتب در صدر این قصیده نوشته که این قصیده داخل «عراقیات» شاعر نیست. چون شاعر این قصیده را بعد از تنظیم دیوان خود در همدان نوشته است؛ خط: نسخ، کا: احمد بن محمد علی جزایری صیمری، تا: ۱۰۹۲ق؛ محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳گ (۲۱۷-۲۱۹پ)، ۲۳ سطر [ف: ۳۶-۲۵۵]

۴. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۷۵۵۲/۱

آغاز: بسمله. حمدله ... ان احق ماتصرف الیه الهمم. و تنتهز فرص الامکان فیه و تغتم حمدلله ... قال الامام افضل الدولة فخرالرؤساء جمال العرب تاج خراسان ابوالمظفر محمد بن ابی العباس احمد ... الاموی ابیوردی ره: خلیلی ان الحب ما تعرفانه xx فلا تکر ان الحنین من الوجد؛ انجام: قد یحضب العیر من مکنون فائله xx و قد یشط علی ارامحتا البطل

فهرستگان نسخه های خطی ایران (فخا)؛؛ جلد چهاردهم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران: سازمان

DIA 276252

اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۱۰/۲۰۱۲

● النجدیات / شعر / عربی

an-najdiyyāt

ایبوردی، محمد بن احمد، - ۵۵۷ قمری

abivardī, mohammad ebn-e ahmad(- 1163)

هزار بیت است در نسب که به درخواست دو شاگرد خود ابوحنش هذیم علمای کلیبی و ابوالمغوار سعد کنانی مصری سروده و در آن از ابوعبدالرحمن خلیل بن احمد بصری عروضی نحوی متأثر شده است. آن دو شاگرد این شعرها را نجدیات نامیده و نخستین بار برای راویان نشر کرده اند (دیباچه). (دانش پژوه)

آغاز: بسمله. ان احق ما تصرف الیه الهمم، و تنتهز فیه فرض الامکان و تختتم، حمدالله سبحانه علی ما يتناصر من نعم مزهرة الرياض ... خلیل آن الحب ما تعرفانه xx فلا تنکر ان الحنین من الوجد

انجام: بحیث تناجی جباه الوری من الارض ما صافحته تعالی هذا ما سبق به الوجد، یا هذیم و یا سعد ... و فی القوم حتی تعرفنی عند وزنهم اذا رفع المیزان کیف امیل. تم کتاب النجدیات، بعون الملك الوهاب.

[معجم سرکیس ۳۶۲/۱؛ معجم المؤلفین ۳۱۴/۸؛ بروکلیمان، ذیل ۴۴۷/۱]

شرح و حواشی:

۱- شرح النجدیات

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۹۹

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۶؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ترجمه زیر آن نستعلیق قرن ۶؛ جلد: تیماج، ۱۱۵ گ، ۱۶ سطر (۱۲×۷)، اندازه: ۱۶×۱۲ سم [سن: ف: ۲-۲۱۵]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۲۴۴

خط: نسخ، کا؛ ویدگی، صفی بن علی، تا: ذیقعد ۶۲۳ق؛ محشی، با اجازه قرائت و روایت این دیوان به شمس الدین تاج الاسلام شرف الافاضل سید الائمة و القضاة از محمد بن اسمعیل بن حمزه از محمد بن محمد بن محمد الشعری از استادش حجة الحق سید امام سید امام سعید عزالدین مرتضی علی بن فضل الله حسنی از پدرش از شیخ سعید بدیع الزمان ابی الرضی عبدالواحد بن محمد قاینی از ناظم؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۵۰ گ، ۱۲ سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۲۰×۱۶/۵ سم [ف: ۱۵-۴۱۷۵]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۳۳ عکسی

آغاز و انجام: برابر

نسخه اصل: چستریتی، ش ۳۱۷۰ (اربری)، فهرست خطی عربی (۶۹/۱)؛ خط: نسخ مغرب، کا؛ علی بن احمد بن محمد خجندی، تا: ۱۵ محرم ۶۸۹ق، جا: مراغه؛ مصحح، محشی؛ ۶۳ گ، ۹ سطر [عکسی ف: ۲-۴۱۳]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۴۸۶/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا؛ علی بن شهاب بلخی، تا: پنجشنبه ۲۸ صفر ۷۰۱ق، جا: دامغان؛ مصحح، محشی؛ تملک: علی ابن احمد نحوی الخادم بالحاشر؛ ۲۶ گ (۱۲۳-پ-۱۴۸)، اندازه: ۲۵×۱۷ سم [ف: ۹-۲۸۴] ۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۰۳۸

خط: نسخ، کا؛ محمد بن ابراهیم بن ابی القاسم ادیب، تا: ۱۵ رجب ۷۲۳ق؛ تملک: عبدالله بن حاجی محمد رضا آغا، محمد فصیح در اصفهان در ۱۲ رمضان ۱۰۴۵؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: میشن، ۶۲ گ، ۸ سطر، اندازه: ۲۰×۱۴/۷ سم [ف: ۱-۵۶۲]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۳۳۸/۳

خط: نسخ، بی کا، تا: ۷۲۴ق؛ جلد: تیماج، ۵۵ گ (۱۳۱-پ-۱۳۱)، ۱۱ سطر (۱۵×۲۲)، اندازه: ۲۰×۱۴ سم [ف: ۷-۲۶۷۹]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۴۳۲

آغاز: قال من الطویل: خلیلی ان الحب ما تعرفانه xx فلا تنکر ان الحنین من الوجد

دیباچه را ندارد؛ خط: نسخ، کا؛ دامغانی، محمد بن نصرالله، تا: ۲۰ جمادی الاول ۷۵۳ق؛ مقابله شده با نسخه صحیحی در ۲۲ محرم ۷۵۷ (؟) و تاریخ سال و نام دانشمندی که با او مقابله شده درست خوانده نمی شود، با ترجمه فارسی کهن ریزتری زیر سطر ها؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۱۳۴ گ، ۷ سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۲۰×۹ سم [ف: ۱۱-۲۴۴۵]

۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۴۳۴/۲۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۱؛ ۴۶ گ (۶-۵۱)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹/۲ سم [ف: ۸-۳۷۹]

۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۱۶۸/۲

خط: نسخ مغرب، بی کا، تا: ۱۷ ذیحجه ۱۰۸۸ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن، ۱۷ سطر، اندازه: ۲۵/۶×۱۸ سم [ف: ۵-۴۴۲]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۱۶۵/۱۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا؛ احمد بن محمد علی جزایری صیمری، تا: ۱۰۹۲ق؛ محشی؛ جلد: تیماج، ۲۵ گ (۱۹۲-پ-۲۱۶)، ۲۳ سطر [ف: ۳۶-۲۵۵]

۱۱. قم؛ مؤسسه آیه الله بوجردی؛ شماره نسخه: ۱۱۴/۲

خط: نسخ مغلوب، کا؛ محمد تقی بن محمد کاظم همدانی، تا: ۱۲۶۹ق؛ ۳۰ گ (۳۳-پ-۶۲)، اندازه: ۲۱/۵×۱۵ سم [ف: ۱-۷۷]

۱۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۰۲۷/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ مصحح؛ ۶۳ ص (۲۲۲-۲۸۴)، ۱۹-۲۴ سطر (۵/۱۰×۱۴/۵)، اندازه: ۱۹/۵×۱۴ سم [ف: ۹-۳۰]

۱۳. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۱۳۴/۳

آغاز: برابر؛ انجام: ولیمکن کنوز قارون کما xx ورثت عده الخف من قارون / ولیتی روحه عزه تلتفه xx فی خضر اوراق و بلاعضون

فهرستگان نسخه های خطی ایران (فخا)؛ جلد سی و سوم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران

DIA 276271

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ۱۳۹۳/۲۰۱۴